

0411

BERKI Imre

ORCID : 0000-0001-8144-4751

A magyar Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai

DOI : 10.31627/RTF.XXIV.2014.35-36-37-38N.25-34P

A homo erectus már 790 ezer évvel a jelenkori ember előtt már használta a tüzet. A tűz nagyon fontos szerepet töltött be az emberré válás folyamatában. A beszéd és a tárgyhasználat mellett a tűz megszelídítése emelte ki az embert az állatvilágból. Az első lépcső a tűz domesztikációja felé a passzív tűzhasználat volt. Egy-egy tűzvész után ehető gyümölcsök és élve megsült állatok maradtak hátra, melyeket az ember megtalált. A félelem a tüztől csak ezután következett. Az ember lassan megtanulta kordában tartani a tüzet, elkövetkezett az aktív tűzhasználat ideje, mely napjainkig is tart. Ennek köszönhetően alakult ki a földművelés és a földművelő társadalom. Fontos szerepe volt a tűznek abban is, hogy az ember táplálkozása gyökeresen megváltozott. A főzés folyamatával megszűnnek a különben mérgező növények méreganyagai, a kemény rostszálak megpuhulnak, a hús tartósabbá válik, mintha nyersen maradna.

A tűz megfoghatatlansága hatott a különböző korok gondolkodására is. A különböző népek mítoszai nagyjából egyeznek abban, hogy a tűz isteni kiváltság volt, s hősnek tekintik azt, aki ellopta, a görög mitológiában például Prométheuszt. A tűz a megtisztulás szimbóluma is, a kereszténység gondolatvilágában tisztító tűz formájában jelenik meg, de a tüzet a Pokolhoz is társítják.

A tűz megjelenésével egyidős az ellene való védekezés is. Ennek a szakadatlan harcnak állít emléket a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma, leánykori nevén Tűzoltómúzeum.

A magyar tűzoltás emlékeinek megőrzése

Már 1813-tól van adatunk tűzoltó emlékek gyűjtéséről és megőrzéséről: BECHER Jakab gyűjteménye — a pesti egyemeletes házának emeltn berendezett kiállításon — az 1810. évi nagy budai tűzvész maradványait mutatta be.¹

Magyarországi nagyobb kiállításokon — így az 1842. évi első hazai iparkiállításán, az 1885. évi Országos Kiállításon és az 1896. évi Ezredévi Kiállításon — kerültek bemutatásra kisebb-nagyobb tűzoltósági anyagok.

A Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egylet korán kialakította tanszergyűjteményét és a házi múzeumát. Azért kaptak 1873-ban államsegélyt, hogy elősegítsék a vidéki tűzoltóságok kiképzését. E feladat teljesítését segítette elő a tanszergyűjtemény és a házimúzeum. Az 1891-ben kiadott alapszabályukban a múzeum- és a könyvtárőr feladatát is szabályozták.

A Köhler és a Seltenhofer tűzoltószergyárak tanszergyűjteménnyel és házimúzeummal is rendelkeztek, továbbá a nagyobb városok tűzoltóságai tanszergyűjteményeket hoztak létre.²

KÖHLER István 54 darabból álló gyűjteményében 18 komplett kéziműködtetésű fecskendő mellett 34 fecskendőszerkezet is volt. *Mária Terézia* korától szemléltette a hazai tűzoltófecskendő fejlődését. Az 1904-ben Budapesten rendezett III. Nemzetközi Tűzvédelmi Kongresszus és kiállítás alkalmával külön pavilonban kerültek bemutatásra.

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség szerette volna a gazdag gyűjteményt megvenni, de nem volt rá fedezetük. A debreceni Déri-Múzeum is átvette volna és új múzeumépületük földszintjén DÉRI Frigyes ki is állította volna a csodás fecskendőket, de KÖHLER István arra való hivatkozással, hogy gyűjteményét a létesülő tűzoltó múzeumnak szánja, elutasította DÉRI Frigyes ajánlatát.

A fővárosi hivatásos tűzoltóság kérésére 1925.IV. 27-én a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség elnökségi ülésén a szövetség tulajdonát képező múzeális értékű és oktató tárgyakat — a tulajdonjog fenntartásával — a fővárosi tűzoltóságnak adta át elhelyezés és megőrzés végett. Ugyanide kerültek gróf SZÉCHENYI Ödön hagyatékából Bálint fia által adományozott ereklyék, díszoklevelek, fényképek és egyenruházati tárgyak.

1936-ban DÓSA Balázs a pomázi járás tűzrendészeti főfelügyelője az általa szerkesztett „*Tűzoltó-évkönyv*”-ben sürgette a múzeum megalakítását.

Az Magyar Országos Tűzoltó Szövetség továbbra is napirenden tartotta a tűzoltómúzeum létesítését.

A II. világháborúban ezeknek a Tűzoltó Múzeum számára gyűjtött relikviáknak a döntő többsége megsemmisült.

1949 januárjában az Országos Tűzoltó Főparancsnokság utasítást adott ki a tűzoltóság fejlődés történetével, múltjával és egyéb vonatkozásaival összefüggő szerek, könyvek, képek, zászlók, iratok, sisakok, különféle díszkardok stb. összegyűjtésére vonatkozóan és azoknak az Országos Tűzoltó Főparancsnokságra történő felküldését rendelte el. A begyűjtött anyagok 1950-ben a Tas utca 9-ben kerültek elhelyezésre, ám az Országos Tűzoltó Főparancsnokság megszűnésével az anyagok gazdátlaná

váltak, majd a papír- és fémgyűjtők buzgalmának estek áldozatul. Ugyancsak erre a sorsra jutott 1953-ban KÖHLER István gyűjtemény is.

A tűzoltó múzeum létrehozása, elhelyezése, az első ideiglenes kiállítás

1953. VI. 5-én a Gépipari Tudományos Egyesület segélykérő levélben fordult a tűzoltósághoz, „*hogy az országban még található, muzeális értékű tűzoltó fecskendőket megfelelő védelemben részesítsék, hogy azok majd a Műszaki Múzeumban elhelyezhetőek legyenek*”³ A levél az utolsó 24 órában érkezett ahhoz, hogy a még magmaradt emlékekből egy kiállítás létrehozásához szükséges tárgyi emléket, majd a gyűjtést folytatva egy múzeumra valót még összeszedhessenek.⁴

A műszaki emlékek védelméről szóló 1954. évi törvényerejű rendelet és a végrehajtását szabályozó 1954. III. 24-ei minisztertanácsi rendelet életre hívta a Műszaki Emlékeket Nyilvántartó és Gyűjtő csoportot SZILÁGYI István vezetésével. Fontos feladatuknak tekintették a szakmúzeumok létesítését és támogatását. A Közlekedési-, majd a Posta Múzeum után következett a Tűzoltó Múzeum.⁵

A tűzoltóság, mint különleges műszaki alakulat megkezdte a jogszabály végrehajtását, de nem csak a műszaki, hanem a tűzoltás történeti emlékek összegyűjtésére is sor került.

A feladat végrehajtására bizottság alakult, a gyűjtés egy körrendelet kiadásával indult, majd egy ideiglenes raktár kijelölésével folytatódott az újpesti laktanya emeletén.⁶ SZILVAY Kornél polgári alkalmazottként azt a feladatot kapta, hogy segítse MINÁROVICS János Tűzoltó Múzeum szervezésére irányuló munkáját.

Az Aquincumi Múzeumból dr. SZILÁGYI János a történelem tudományok kandidátusa segítette a múzeum alapítási munkákat, az első kiállítás forgatókönyvének elkészítéséhez nyújtott iránymutatást. Ehhez sikerült dr. RONCSIK Jenő korábbi debreceni tűzoltóparancsnokot is megnyerni. Az anyag összegyűjtése után a Belügyminisztérium Országos Tűzrendészeti Parancsnoksága megkereste a Népművelésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztályának vezetőjét, FÜLÖP Ferencet és kérte hozzájárulását a Tűzoltó Múzeum létesítéséhez.⁷

A Népművelésügyi Minisztérium 1955. XII. 20-án kelt átiratával a Tűzoltó Múzeum anyagát védetté nyilvánította, és hozzájárult ahhoz, hogy azokat a Tűzoltó Múzeumban, mint szakmúzeumban helyezték el.⁸

Akkor fejeződött be a gazdatisztképzés a Martinovics téren — Budapest hivatalosan nyilvántartott mértani középpontjában — az 1953-ban épült X. kerületi tűzoltólaktanyában.⁹ Az épület megüresedett helyiségeit adták át múzeumi célokra 1955-ben.¹⁰ A rendelkezésre bocsátott terület az első emeleti kisméretű tantermekből, hálósobákból stb. állt, melyek csak megfelelő átalakítás után váltak kiállítási célra alkalmassá. Az átalakítási tervet PFANL Egon építész készítette el. Az átalakítás eredményeként 420 négyzetméteren kialakult 12 helyiség és egy 30 méter hosszú folyosó, valamint egy moziterem, továbbá négy raktár és irodahelyiségek jöttek létre. A kiállításához szükséges anyagi forrást az Állami Biztosító propaganda csoportjának vezetője ERŐS Rezső biztosította.

Az első kiállítás berendezési terveit a múzeumok központi kiállítást rendező csoportja dr. BORECZKY László vezetésével készítette el. A tűzoltóság asztalos műhelyében készültek a kiállítás tárlói, a grafikákat, szobrokat a csoport tagjai hozták létre, köztük olyan kiváló szobrászok mint SZILÁGYI Margit, vagy GERLÓCZINÉ Poór Lili, illetve ISTVÁNFFY Hildegard.

BAKONYI István tűzoltó főtörzsőrmester régi fővárosi tűzoltó, fényképészként dolgozott, így a kiállításához szükséges képeket házilag készíthették el MINÁROVICS János tűzoltó százados vezetésével. 1956. évi múzeumi hónapra megnyitásra készen állt az első állandó kiállítás „A tűzvédelem fejlődése az őskortól a modern korig” címmel. A történelem közbeszólt, így 1957. VIII. 24-én került sor a Tűzoltó Múzeum megnyitására.¹¹

Az első állandó kiállítás

Ekkor még külföldön nem volt olyan tűzoltó múzeum, amelyik a tűzvédelem fejlődését átfogóan ismertette volna. Az állandó kiállítás a tűzvédelem történetét, történeti fejlődésének folyamatát, az embernek a tűz ellen folytatott harcát, e küzdelem egyes állomásait, eredményeit mutatta be, a szemléltetés akkori legkorszerűbb eszközeivel.

A kiállítás első részében — amely eredetileg hét, majd később öt egyenlő alapterületű helyiségből állt — a tűzoltás történetének emlékeit állították ki a legrégebbi időktől az I. világháborúig. A második részben pedig — eredetileg öt helyiségben — a II. világháború utáni anyagot helyezték el.

Az első teremben az őskortól a Római Birodalom bukásáig terjedő időszakot mutatták be, különös tekintettel az aquincumi tűzoltóság szervezeti felépítésére, tűzoltó eszközeire, módszereire és antik kultúrájának magas színvonalára.

A második teremben a középkori városégek egyes elemei, valamint a vízpuskák és a gólyanyakú fecskendők kaptak helyet, továbbá a céhek tűzoltószolgálatára került bemutatásra.

A harmadik terem témaköre a nyomótlós fecskendők feltalálásának időszakára, a diáktűzoltóságok életének egyes mozzanataira, valamint KOSSUTH Lajos 1827-ben Sátoraljaújhelyen kiadott, saját kezűleg kidolgozott tűzrendészeti szabályzatára terjedt ki. Ugyanitt kaptak helyet a tűzjelzés ősi módszerei, az első magyarországi önkéntes tűzoltóság¹² emlékanyagai, valamint a tűzoltó egyenruhák első típusai is.

A negyedik teremben a mászó- és mentőeszközök fejlődését, a gőzfecskendő feltalálását, a magyar tűzoltók külföldi versenyeken való sikeres szereplését, a gyári tűzoltóságok kialakulását, a hivatásos tűzoltóság létrejöttének körülményeit és tényeit, továbbá a magyar tűzoltó irodalom első írásos emlékeinek példányaikat mutatták be.

Az ötödik teremben a létrák további fejlődését, a mentőeszközök technikai tökéletesedésének egyes állomásait, az első hazai gyártmányú, kézi működtetésű fecskendőtípusokat, a különböző védőfelszerelések fejlődését, a budapesti „Párizsi Nagyáruház” égéséből származó tárgymaradványokat és SZILÁGYI Margit szobrászművésznék a hivatásos tűzoltók tűzhöz történő vonulását ábrázoló szobor-kompozícióját tekinthették meg a múzeum látogatói.

A hatodik teremben kapott helyet az első hazai gyártmányú motoros szer benzimotorja, továbbá a gépjárműfecskendő fejlődése, a tűzoltó vízszerezés, a tűzjelzés módjainak alakulása és egy elektromos tűzjelző és tűzoltó járőr ellenőrzésére szolgáló óraberendezés.

A hetedik teremben mutatták be a kismotorfecskendő térhódítását, valamint az ököritői tűzkatasztrófa dokumentumait, továbbá a Niagara-fecskendő metszetét, illetve a különleges oltási módok részeként SZILVAY Kornél szárazoltási eljárását.

A nyolcadik terem kollekciója a magyar tűzoltóság II. világháború utáni helyzetének alakulását, a hazai gépjárműfecskendő-típusokat, a különleges tűzoltó-szereket és az ekkor legkorszerűbb magyar gyártmányú önműködő tűzjelző berendezéseket szemléltette.

A kilencedik terem anyaga az ipari üzemek tűzvédelmét, a villámvédelmet és az önműködő tűzoltó-berendezések közül a Spinkler-berendezés szemléltető modelljét foglalta magába.

A tizedik teremben a megtörtént tüzesetekből kiindulva a mezőgazdasági tűzvédelem eredményeit és problémáit mutatták be.

A tizennegyedik teremben a középületek és lakóházak tűzvédelmével foglalkozó szemléltető anyag kapott helyet.

A tizenkettedik terem a világ tűzoltóinak életéből pillanatképeket mutatott be.

A folyosó részen különleges kiegészítő anyagok kaptak helyet, így bemutatásra került a tűzoltókészülékek fejlődése, a világítási és fűtési módok tűzveszélyének alakulása az idők folyamán, továbbá a tűz elleni harcban hősi halált halt tűzoltók emlékanyaga.

1961-ben a múzeumba vezető lépcsőházban „Emlékezetes tüzesetek” címmel több mint kétszáz tüzesetet bemutató új kiállítás nyílt meg.

A múzeum jelentős éremgyűjteménnyel, fotónegatív gyűjteménnyel és könyvtárral rendelkezett.

A Tűzoltó Múzeum 1960-ban indította útjára 32 tablóból álló első vándorkiállítását, amit több mint négyszázezer tekintettek meg.

Muzeális tűzoltószerek bemutatása, a kiállítás átépítése

Kiállítócsarnok nem lévén a gyűjtemény néhány muzeális tűzoltószere az intézménynek helyet adó épület földszinti folyosóján tekinthető meg.

A tűzoltószerek sorát a gépjárművel vontatható benzinmotoros fecskendő nyitja, ezt a lóvontatású benzinmotoros fecskendők követik. A gépjárműfecskendő a tűzoltásban rendre jelesre vizsgázott, ám vonulás közben gyakran felmondta a szolgálatot. Erre tekintettel a szakemberek úgy vélték, hogy az ilyen típusú gépjárművek tűzoltói szolgálatra nem alkalmasak, a lovakkal vontatott szerek biztosabban mozognak. Így maradt a lóvontatás, csak a fecskendőt működtette a motor.¹³ A bemutatásra kerülő fecskendők benzinmotorjait — mivel ebben az időben az önindító (elektromos berendezés) nem lehetett tartozéka a motoroknak — kivétel nélkül kurblival (forgatókarral) kellett indítani. Hagyományosan az első kerekek elfordulását forgózsámoly biztosítja.

Itt kerül bemutatásra Pécs város benzinmotoros fecskendője „Agrasztó” benzinmotoros vándordíj-fecskendője. 1926. XI. 30-ei közgyűlésen a Pest megyei Tűzoltószövetség úgy határozott, hogy ezt a fecskendőt — a 3 évenként megrendezésre kerülő — a megyei tűzoltó versenyeken a legjobb eredményt elérő csapatnak vándordíjként adják. A sorban következő Petőháza benzinmotoros fecskendője, melyet a kisalföldi település a közeli Sopronban SELTERNHOFER Frigyes és fiai tűzoltószeggyárától

vásárolt. A folyosón a sort a mosonmagyaróvári tűzoltók — 1899-ben a teplitzi Czermack fecskendő gyárban készült — lövontatású gőzfecskendője zárja.

A kiállított tűzoltószeretek „matuzsálemi korú” darabja egy lövontatású golyanyakú fecskendő, amelyet a felirata szerint Johan RUEPPRECHT készített.

Bár időben nem ekkor került a múzeumba, de logikailag mégis ide tartozik a folyosó végén található a MiG-15 típusú hangsebesség alatti vadászpülőgép gázturbinás sugárhajtóművével épített turboreaktív oltóanyagot előállító oltógép egy része. Ez a berendezés a szegedi tűzoltóságnál 1969-től 1978-ig állt készenlétben. A turboreaktív oltógépet ZIL terepjáró gépkocsi alvázára építették.

1974. XII. 1-én a múzeumnak otthont nyújtó épület felújítása miatt a Múzeumot ideiglenesen be kellett zárni, és el kellett költöztetni. A felújítás befejezése és a kiállítás teljes átépítése után 1979. VI. 1-én nyitott meg újra a Tűzoltó Múzeum. Négy közfal lebontásával hét 7.5 x 6 méteres kiállítási helység került kialakításra. A villanyhálózatot és a központi fűtést felújították, a padlót műanyaggal burkolták.

1975-ben elkészítették az „Emlékezetes tűzestek” című kiállítási részt a lépcsőházban. A helyiségek 1977 júliusában történt átvételét követően kezdődött meg az új kiállítás építése. Megmaradt az alapkoncepció, a tűzvédelem fejlődésének kronológikus bemutatása.

1977-ben elkészült az első három terem. Az első teremben a tűz őstörténetével és az ókor tűzvédelmével, a másodikban középkor és újkor elejének tűzoltás történetével foglalkoznak. A harmadik terem a nyomótömlő feltalálásától indulva az önkéntes tűzoltóságok kialakulását mutatja be.

A negyedik teremben a hivatásos tűzoltóságok megszervezésének történetét bemutató anyag, az ötödik kiállítási teremben pedig a XIX-XX. század fordulójának tűzvédelmével foglalkozó része került kialakításra.

1979-ben elkészült a hetedik terem, ahol a II. világháború utáni fejlődés, a nyolcadikban pedig az önkéntes és vállalati tűzoltóság munkája került bemutatásra.

A kilencedik terem a többenél kisebb volt mindössze 28 négyzetméter és időszaki kiállítások bemutatására használták. Ebben a Nemzetközi Gyermekek alkalmával „Legföltettebb kincsünk, a gyermek” címmel gyermekjátékból eredő tüzesetek megelőzését célzó kiállítás volt látható.

1994-1995-ben az épület felújítása miatt zárva kellett tartani a múzeumot.

Korszerűsítés, új állandó kiállítások

1996 és 1998 között került sor az állandó kiállítás korszerűsítésére, két ütemben.

Az első ütemben az őskortól a II. világháborúig, a másodikban pedig a II. világháború végétől 1990-ig terjedő időszak magyar tűzoltó történetét mutatták be.

Az első ütemben öt terem ünnepélyes megnyitására — 1996. V. 2-án a *Szent Flórián* napi ünnepségek keretében, a belügyminiszter jelenlétében — került sor. Erre az alkalomra készült el az aquincumi víziorgona megszólaltatható rekonstrukciója.

A múzeumba belépve először az őskortól a Római Birodalom bukásáig terjedő időszak emlékeivel találkozunk. Elsőként — a tűzoltók védőszentjének — *Szent Flórián*nak a barokk oltárszobra ragadja meg a figyelmet. Aquicumban katonai és önkéntes tűzoltó osztagok álltak szolgálatra készen. A polgár város tűzoltólaktanyájának makettje szervezett tűzoltó életéről tanúskodik. Feltárásakor került elő a víziorgona, amelynek rekonstrukcióját a hannoveri világkiállításon is bemutatták.

A második teremben a céhes tűzoltással ismerkedhet meg a látogató. A céhek mesterei közül egyesek ismerték a tűz gyújtásának, és oltásának fortélyait (kovács, fémöntő, stb.), mások házakat építettek, bontottak (kőműves, ács, stb.), többek használati tárgyakat készítettek (kádár, bográr, takács, stb.). Így a tűzoltásban a munkamegosztás érvényesíthető volt. De a legfontosabb, hogy a tűzoltószerkeket is ők készítették (vízipuska, golyanyakú fecskendő, tömlő, stb.) A debreceni diáktűzoltóknak (a szervezett tűzoltók elődjének) a tűzoltószerkei is figyelemre méltóak.

A következő teremben a magyar szervezett tűzoltóságok megalakulásáról, tevékenységéről, a tűzoltó ügy nagy személyiségeiről (RÖSCH Frigyes, gr. SZÉCHENYI Ödön, József főherceg, stb.) látható érdekes összeállítás. FESZTY Árpád „*Kárvallottak*” című képe átütő erővel ecseteli egy korabeli tűzvész megrázó következményeit.

Egy újabb teremben a XIX. század tűzoltástechnikai eszközei ismerhetők meg, köztük nagy magyar találmányok közzeghy MÁRTONY Károly „életmentő készüléte”, valamint SZABÓ Pál és fiainak gőzfecskendője.

A felújítás második üteme 1997 őszén indult és 1998 májusában fejeződött be. A kiállítás második része — újabb két teremben — a II. világháborútól napjainkig tartó rohamléptű fejlődésről győzi meg a látogatót. A légoltalom, a tűzoltók háború alatti tevékenysége, az állami tűzoltóság munkája, az

1956-os események, a magyar ipar tűzoltószerei, a vegyi-, gáz-, és olajkút tüzek elleni küzdelem, a híradás, a tűzjelzés emlékei, a napjainkban használt tűzoltó felszerelések, gépjárművek, stb. a legfőbb csomópontjai ennek a gyűjteménynek.

Az impulzus tűzoltás elmélete, és eszközeinek a kifejlesztése — SZÖCS István vegyipari gépészmérnök találmánya — bizonyítja a magyar szakemberek alkotó tevékenységét.¹⁴

1997-ben készült el „A tűzoltó érmek és jelvények” kiállítás, melyben 523 érem és 28 plakett került bemutatásra. A „Tűzoltójelvények és sisakok kialakulása és fejlődése” című tárlat 115 tűzoltósisakot mutat be.

2003-ban elkészült az ötödik terem, amely a két világháború közötti tűzoltóságot mutatja be, ismerteti a XX. század legjellemzőbb tűzoltószereit a centrifugálszivattyút, a gépjárműfecskendőt, SZILVAY Kornél találmányát, a szárazoltógépet, a tűzjelző berendezéseket.

2004-2005-ben kerültek kiállításra a földszinti folyosó falán a magyarországi tűzvédelem, tűzrendészet néhány kiemelkedő személyiségének domborműve: kőszeghy MÁRTONY Károly, gróf SZÉCHENYI Ödön, RÖSCH Frigyes, BREUER Szilárd, SZILVAY Kornél, dr. vitéz RONCSIK Jenő, valamint MINÁROVICS Jánosnak az intézmény alapító igazgatójának fényképe.

2008-ban megújult az első terem. Az ókor legszervezettebb tűzvédelme a Római Birodalomban valósult meg, katonai- és önkéntes tűzoltó osztagok felállításával, építési szabályok bevezetésével, víztárolók, vízvezetékek, tűzfigyelő tornyok építésével.

Hazánkban — az egykori Pannónia provincia területéről — számos tűzoltó vonatkozású emlék kőfelirat került elő, közülük a leghíresebb az 1930-ban feltárt aqvincumi polgárvárosi tűzoltó laktanyánál előkerült víziorgona maradvány. A hangszert — amelynek a működő képes rekonstrukciója került kiállításra — a ráerősített bronz táblácska szövege szerint a parancsnok ajándékozta a tűzoltó testületnek i.sz. 228-ban.

Szent Flórián, a tűzoltók védőszentje, aki római katonaként keresztény hitéért halt mártírhalált. Kultusza a középkorban terjedt el.

Új név, új feladatok

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi törvény adta felhatalmazás értelmében 2012. I. 1-vel létrejött az egységes állami katasztrófavédelmi szervezet.¹⁵ Ezt a változást követve a Tűzoltó Múzeum is új néven, Katasztrófavédelem Központi Múzeumaként működik tovább.

A névváltoztatás miatt megújításra került a múzeum működési engedélye, első alkalommal külön belső normával szabályozásra került a múzeum működése, kiadásra került Kutatási Szabályzata.

2012-ben megújult technikatörténeti teremmel gazdagodott az állandó kiállítás, amely a magyar tűzoltó történelem XIX. századi feltalálójának állít méltó emléket. A kiállítás központjában a múzeumba hosszú idő után visszatért gőzfecskendő metszet áll. Gőzzel működtetett tűzoltófecskendőre a világon először 1824-ben SZABÓ Pál és fiai szereztek szabadalmi védelmet. kőszeghy MÁRTONY Károly hadmérnök a sűrített levegős légzésvédő készüléket találta fel 1830-ban. Szobra és készülékének modellje állít emléket a technikatörténet e nagy feltalálójának.

Bemutatásra kerülnek a hazai tűzoltószergyártók, a létrák további fejlődése, a mentőeszközök technikai tökéletesedésének egyes állomásai.

A kézi működtetésű előkocsis mozdonyfecskendő vonulását SZILÁGYI Margit „*Riadó*” című szoborkompozíciója örökíti meg.

Új feladatként jelentkezett a polgári védelem történeti emlékeinek gyűjtése és bemutatása. „*Óvóhely, ahol átélhető a történelem*” címmel 2013. X. 9-én új, a polgári védelem történetét bemutató állandó kiállítással gazdagodott a Katasztrófavédelem Központi Múzeuma.

Komoly kutatómunkát követően nyitottuk meg új a polgári védelem történetét bemutató állandó kiállításunkat, amely a múzeum épülete alatt található óvóhelyen került kialakításra.

Egy olyan óvóhely melynek meglévő felszereléseit mentesítő, levegőztető, szűrő-szellőző rendszerre teszik még átélhetőbbé és kézzel foghatóbbá azt az élményt, átadandó tudást, mely a légoltalom létrejöttétől egészen a katasztrófavédelemig mutatja be a lakosság védelmének rendszerét, feladatait. Teszi ezt tudományos alapossággal, érdekes életképekkel és a témára épülő múzeumpedagógiai munkával.

Az óvóhelyhez vezető lépcsőház falán mutatja be a múzeum oktató tablót, melynek anyagát komoly kutatómunkával több óvóhelyről sikerült beszerezni.

A lépcsősor aljáról lehet ráfordulni az óvóhelyhez vezető folyosóra, mely az óvóhelyek fajtáit, és szerepét bemutató oktatóablók és interaktív makettek bemutatótere.

Különlegesen kialakított szűrő-szellőző berendezések szűrőiből álló padokon foglalhatnak helyet a látogatók, és szerezhetnek benyomásokat a péceli polgári védelmi objektumból származó óriás festmény tanulmányozása közben.

A folyosóról nyílik a 95 férőhelyes 9 helyséből álló óvóhely. Az előtérben megtekinthetőek a ma is használható gázbiztos ajtók, és az óvóhely levegő ellátását biztosító KID-szelep.

Innen nyílnak az óvóhely további helységei. A gyakorlatban ide érkezők a szennyeződésmérsítés után léphettek be az óvóhely különböző helyiségeibe.

A nagyteremben található a légoltalom, illetve polgári védelem szervezetét a Légoltalmi Ligától a Katasztrófavédelemig terjedően bemutató történeti kiállítás.

A történeti kiállítást korabeli tárgyak, szabályzatok, egyenruhák, képek teszik plastikussá. A terem közepén található oszlopon oktatóablók kerültek elhelyezésre. Megtekinthető a beomlás alkalmával használandó vészátjáró, melynek áttörésével lehetett egy másik helységbe és onnan remélhetőleg a szabadba jutni. Ugyanezt a célt szolgálta az ugyancsak megtekinthető a romhatár fölé vezető menekülő kijárat. Végül itt kerül bemutatásra az árvízi védekezés is.

Innen nyílik a szűrő-szellőztető berendezés gépterme. Itt oktató tablók ismertetik a rendszer működését. Ez a ma is működő berendezés biztosította a terület levegőellátását, amit áramkimaradás esetén kézzel lehetett és kellett működtetni.

A történeti kiállításból – a valóságos sorrendet megfordítva – léphetünk ki a szennyeződés mentesítő helyiségbe, ahova belépve a szennyező ruhát tisztára cserélve, lemosakodva lehetett bejutni a központi területre. Ugyancsak itt látható a szükséghelyzetben használható tőzeges WC is.

A két nagy terem közti átjárást biztosító folyosón került elhelyezésre az a makett, amely egy lakóházon belül mutatja be a helyes és helytelen berendezési, használati formákat a korszaknak megfelelően berendezett lakások segítségével.

Ebben a teremben az óvóhelyekről származó eredeti padokon ülve nyílik lehetőség múzeumpedagógiai foglalkozások megtartására. A falra korabeli oktató diákat, filmeket lehet kivetíteni.

A bejáráttal szembeni fal ad helyet a műszertechnikai bemutónak, ahol a korszakban használt sugármérő és vegyi felderítő eszközöket és kiegészítőket ismerhetik meg a látogatók.

A másik fal a légzésvédelemnek ad helyet. Megtekinthetők a gázálcok és azok használata.

A sarokban megtalálhatók az óvóhelyek kötelező kellékei, a homokos láda, a csákány, a balta, a lapát, a véső, amelyek elengedhetetlenek voltak a kijutáshoz, illetve az esetleges tüzek eloltásához.

Az óvóhely vezetését és az itt zajló vezetési munkát mutatja be a parancsnoki szoba az íróasztallal, a vonalzókkal, szabályzatokkal, híradó eszközökkel, térképekkel, lecsukható ágygal.

Fontos és élethű része az óvóhelynek az egészségügyi szoba, amely életkép formájában mutatja meg az egészségügyi ellátást, sebkötözést, lélegeztetést. Oktató tablók szemléltetik a betegségek és sérülések formáit, ellátásuk módozatait.

Állandó kiállításai mellett a Katasztrófavédelem Központi Múzeumának fontos feladata időszaki kiállítások készítése és bemutatása. Jelenleg az „Egy ország a Duna mentén” című vándor fotókiállítás szolgálja ezt a feladatot. **(I.sz. melléklet)**

Nem szabad megfeledkezni a múzeum tudományos műhely jellegéről sem.

A múzeum munkatársai létszámának változásai, vidéki kiállítások és múzeumi érdekességek

A kezdetekben MINÁROVICS János tűzoltó százados egyedül, más munkái mellett folytatta a gyűjtést és a szervezést.

1956. IV. 1-től egy gondnok, majd 1957 végétől egy takarítónő került felvételre. 1971-végén a gondnok helyett egy tűzoltó főtiszt került a múzeumhoz a megnövekedett feladatok ellátására és egy részfoglalkozású nyugdíjas kutatóként. 1973-tól 1978-ig egy fő nyugdíjas fényképész is dolgozott a múzeumban.

1984-ben 4 főhivatású: igazgató, főelőadó, szerződéses polgári szakmunkás, és egy takarítónő. 4 nyugdíjas részfoglalkoztatású 3 teremőr és 1 kutató dolgozott a múzeumban.¹⁶

1985-től dr. SZABÓ Károly tűzoltó őrnagy lett a múzeum igazgatója 1987-ig.

1987-től 1997-ig dr. VÁRY Lászlóné tűzoltó alezredes volt a múzeum igazgatója. Egy évtizedes munkássága alatt került sor a múzeum utolsó átépítésére. Munkáját muzeológus, könyvtáros, fényképész, tudományos munkatárs, közönség szervező, adminisztrátor, takarítónő és tárlatvezetők segítették.

1997-és 2010 között CSICSMANN Gyula látta el az igazgatói teendőket. Ebben az időszakban készült el az egri és a nagycenki kihelyezett állandó kiállítás, megújult a múzeum első és ötödik terme.

Erre a korszakra az időszakos és vándorkiállítások a jellemzők. Megjelent az informatika és a múzeumpedagógiai.

Majd RÉTI Rezső 2010 és 2012 között megbízott múzeumigazgatóként végezte el a múzeum hosszú ideje elmaradt revízióját.

A tűzoltó emlékek sokasága, a múzeum elhelyezkedéséből adódó helyhiány és a vidéki tűzoltó társadalom elhivatottsága hozta létre vidéki kihelyezett állandó kiállításokat. Ezekben a tűzvédelem fejlődésének különböző korszakai és eszközei kerültek bemutatásra:

- 1983-ban a Somogy megyei Vörs község felújított tűzoltószertermében
- 1985-ben a Tolna megyei Bonyhád városában a helyi tűzoltó múzeum.
- 1999-ben az egri tűzoltóság megalakulásának 125. évfordulóján megnyílt az egri tűzoltó múzeum.
- 2003-ban Nagycenken a kastélymúzeumban a SZÉCHENYI Ödön és SZÉCHENYI Béla emlékére létrehozott kiállítás. **(II.sz. melléklet)**

Minden egyes múzeumi tárgynak külön története van.

A vancsa-féle fecskendő — ami egy kétszövű vízipuska és egy kiskunfélegyházi asztalosmester készítette — MINÁROVICS János egy önkéntes tűzoltó padlásán találta meg.

Szent Flórián szobra PÉCSI Sándortól került a múzeumba. A „*pénzcsinálók*” című filmben tűzoltó-parancsnokot alakított, és így került kapcsolatba a kellekeket biztosító múzeummal.

ÖRKÉNY István „*Tóték*” című könyvéből készült, FÁBRI Zoltán rendezte „*Isten hozta őrnagy úr*” című filmhez is a múzeum biztosította SINKOVICS Imre egyenruháját.

FESZTY Árpád „*Kárvallottak*” című képe két év alatt került a múzeum tulajdonába. Alapító igazgatónk kereste Ógyallán a képet, ahol FESZTY Árpád testvére élt, de csak vázlatokat talált. Aztán kiderült, hogy 1930-ban szerepelt egy kiállításon, ahol egy gyáros tulajdonába került, akit kitelepítettek Budapestről. Ezt követően egy hölgy bevitte a múzeumba a képet és felajánlotta eladásra. Korábban az Állami Biztosítónak is felajánlotta a képet, ám a jó kapcsolatokra való tekintettel a biztosító nem tartott arra igényt. A kép összetekert állapotban a hölgy édesanyjának körüli trafikjában volt. Egy restaurátornak is felajánlották megvételre, de ő nem tudta kitekerni az albérletében, így lemondott róla. Feljegyzés született az ügyben és a múzeum költségvetésében betervezésre került a kép ára, ami egy trabant árával egyezett meg. Ez után következett a restaurálás ami nem is volt olyan egyszerű, mivel a képet kivágták az eredeti keretéből. A Nemzeti Galériában restaurálták, és új kerettel került mostani helyére.

Szintén beszélt a múzeumba JANICSEK Jolán, JANICSEK Andor volt budapesti tűzoltó főparancsnok lánya, aki elmondta, hogy kisajátítják villalakásukat, és édesapja féltve őrzött képét a múzeumnak akarja adni. A villa padlásán előkerült még egy tűzoltó vonatkozású szobor, amely egy parancsnokot ábrázol, aki mutatja az utat, merre kell menni tüzet oltani. A szobor jelenleg Vörsön található. Sok irat és kép mellett egy poros, koszos zsírosbödönben lapulva egy textilzsákból előkerült JANICSEK Andor főparancsnoki sisakja is.

Jegyzetek:

¹ 1810. IX. 5-én délután tört ki a nagy tabáni tűzvész, mely néhány órán belül elhamvasztotta a korabeli Buda legtarkább és legpezszegebb városrészét, és ezeket tett földönfutóvá.

² Tanszergyűjteményt alakított ki például a győri, a debreceni és a szegedi tűzoltóság.

³ KKMA. Gépipari Tudományos Egyesület levele. 1016/1953.

⁴ KKMA. BM. Tűzrendészeti Parancsnokság átirata. 213-18/1953 BM V/6.sz.

⁵ A bizottság tagjai OZVÁRI László a parancsnokság fényképésze, SZILVAY Kornél nyugállományú tűzoltó ezredes, MINÁROVICS János tűzoltó főhadnagy.
GALAMBOS: 15-16.p.

⁶ KKMA. Belügyminisztérium Tűzrendészeti Parancsnokság VII. átirata. 915-5/4/1954.

⁷ KKMA. Belügyminisztérium Tűzrendészeti Parancsnokság 915-1/10/1955.

⁸ KKMA. Népművelésügyi Minisztériumi levél Tűzoltó Múzeum Működési engedélye 8630-4165/14955.

⁹ 1949-ben tervezett és 1953-ban felépült épület Budapest, X. kerület Martinovics tér 12 szám alatt.

¹⁰ KKMA. Belügyminisztérium Anyagi és Technikai Főosztályának 58-200-T-2-1/1955.

¹¹ MINÁROVICS : 50 éves a Tűzoltó Múzeum.

¹² A Magyar Királyság Első Önkéntes Tűzoltó Egyesülete Sopronban 1866-ban jött létre.

¹³ SZILÁGYI — SZABÓ

¹⁴ HADNAGY: 5-53.p.

¹⁵ 2011/CXXXVIII.tv.

¹⁶ MINÁROVICS: A Tűzoltó Múzeum kialakulása, működése és tervei.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- SZILÁGYI — SZABÓ — SZILÁGYI János – SZABÓ Károly: *A tűzrendészet fejlődése az őskortól a modern időkig*. Budapest, 1986, BM. Könyvkiadó. 388 p. HU ISBN 963 77 0313 6.

TANULMÁNYOK

- GALAMBOS — GALAMBOS Éva: Mesélő múzeum- Beszélgetés a Múzeumalapítóval. 12-27.p. In RÉTI Rezső (szerk.): *Tűzoltó Múzeum VIII. évkönyve*. Budapest, 2007, Tűzoltó Múzeum. 59 p. HU-ISSN 0237-210 X.
- MINÁROVICS János: A Tűzoltó Múzeum kialakulása, működése és tervei. — MINÁROVICS János: A Tűzoltó Múzeum kialakulása, működése és tervei. 5-19.p. In MINÁROVICS János (szerk.): *Tűzoltó Múzeum évkönyve*. Pécs, 1984, Tűzoltó Múzeum. 169 p. HU-ISBN 963 03 2112 2.
- MINÁROVICS: 50 éves a Tűzoltó Múzeum. — MINÁROVICS János: 50 éves a Tűzoltó Múzeum. 5-18.p. In RÉTI Rezső (szerk.): *A Tűzoltó Múzeum 50 éves jubileumi évkönyve*. Budapest, 2005, Tűzoltó Múzeum. 79 p. HU-ISSN 0237-210X.

CIKKEK

- HADNAGY — HADNAGY Imre József : Bemutatkozik a tűzoltó múzeum. *Múzeumi hírlével*, XXVII.évf. (2006) 2.sz. 51-53 p. HU-ISSN 1217-8209.

LEVÉL-, IRAT-, ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

- KKMA — Katasztrófavédelem Központi Múzeumának Archívuma

JOGSZABÁLYOK

- 2011/CXXVIII.tv. — 2011/CXXVIII.tv. a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

Mellékletek jegyzéke:*I.sz.melléklet*

Időszaki kiállítások.

II.sz.melléklet

Vidéki állandó kihelyezett kiállítások.

Időszaki kiállítások

1963. „Tűzoltó éremkiállítás”
 1964. „Nemzetközi tűzrendészeti plakátkiállítás”
 1965. „Kézi tűzoltó készülékek” című kiállítás, majd
 1966. 100 éves soproni tűzoltóság történetét bemutató kiállítás Sopronban és Budapesten.
 1970. „100 éves a budapesti tűzoltóság 25 éves a demokratikus tűzvédelem” a MOM székházban.
 1971. „Sárospataki diáktűzoltóság története” című kiállítás összeállításához nyújtott segítséget a múzeum.
 1972-ben Frankfurt Am Main-ban az „Interschutz der Rote Hahn” kiállítás keretében egy 300 négyzetméter alapterületű kiállítással mutatkozott be a múzeum. A magyar tűzoltóság II. világháború előtti történetét, múzeális értékeit és az azóta végbement fejlődést bemutató kiállítást nagyszámú közönség és számos delegáció tekintette meg.
 1973-ban Szolnokon 1974-ben Győrött tartottak tűzvédelmi kiállítást.
 1975-ben az egriek 100 éves jubileumi, és székesfehérváriak tűzvédelmi kiállítására került sor, valamint a „Tűzvédelemről mindenkinek” című tárlatot mutatták be Budapesten.
 Más szervezetekkel közösen is készült több nagyszabású kiállítás. BM Népköztársaság úti kiállítótermében: 1965-ben „20 év a nép szolgálatában” 1970-ben, „25 év a nép szolgálatában”, 1974-ben „Szilárd közrendért, közbiztonságért”.
 Önálló kiállításokat is mutatott be a múzeum ezen a helyen 1968-ban a „Védekezünk a tűz ellen” 1977-ben a „tűzvédelem mindenkinek” címmel.
 A Múzeum segítette más intézmények munkáját: Szegedi Móra Ferenc Múzeum „100 éves a szegedi tűzoltóság” című kiállítását 1979-ben.
 1982 „Tűz a képzőművészetben” című időszaki kiállításra került sor Vörsön.
 1985-ben mutatkozott be a Csehszlovák tűzoltóság a múzeumban s ekkor mutatták be a „Tűzoltóság négy évtizede” című kiállítást.
 1989-ben a Duna Palotában gróf SZÉCHENYI Ödön életét ismertető kiállítást tartottunk.
 1991-ben Szent Flórián életét ismertető kiállítás került bemutatásra Sopronban, majd Budapesten.
 1998-ban a Székesfehérvári tűzoltóság 125 éves fennállására került kialakításra házi múzeumuk.
 2000. V. 3-án a fővárosi tűzoltóság megalakulásnak 130. évfordulóján a központi laktanyában készült méltó emlékkiállítás.
 2003-ban Ausztriában vándorkiállítás indult „Szent Flórián kultusz Magyarországon” címmel.
 2005 Jubileumi kiállítással ünnepelte a múzeum fennállásának 50. évfordulóját.
 A múzeum bekapcsolódott múzeumok majálisa és a Múzeumok Éjszakája országos rendezvénysorozatába.
 Új elemként megjelentek a fotókiállítások a múzeum életében „In memoriam 9/11” című fotókiállítás – a New York-i tűzoltók hősiességét bemutató tárlat, amelynek fotóanyagát az USA Nagykövetsége bocsátotta rendelkezésünkre. (Múzeum Nagyterem, 2011. szeptember) Emlékezetes Tüzesetek HORVÁT Gábor fotóiból Szellemország fővárosa, Pripjaty - VÁRAI Mihály fotóiból.
 Először kerültek bemutatásra a Zászlógyűjtemény kincsei. „Ritkaságok raktárunk rejtekéből – A zászlók” című kiállítás (2012. X. 24.)
 Új feladatrendszerből adódóan polgári védelem történeti kiállítás „75 éves a Légoltalmi Liga és a Magyar Polgári Védelmi Szövetség” című időszaki kiállítás (2012. XII. 4.)
 Kialakítottuk Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelem emlékhelyének kialakítása (2013. II. 18.)
 Szent Flórián napi kiállítás a Duna Palotában (2013. V. 4.)
 „Egy ország a Duna mentén” című országos vándor fotókiállítás 2013-2014.

Forrás ! A szerző összeállítása a kiállítási katalógusok alapján.

Vidéki állandó kihelyezett kiállítások

Vörs: 1983-ban a Somogy megyei Vörs község felújított tűzoltószertárában megnyílt az első vidéki tűzoltó múzeum. A 70 m² alapterületű helyiségben „A tűzvédelem a századfordulón” című állandó kiállítás került felállításra. A XIX. XX. század fordulójának jellegzetes tűzoltó-felszerelések mellett, a testületek emléktárgyai, elismerő oklevelek, érmek, valamint MERKLY Ferenc szobrászművész alkotása, az életmentő tűzoltó is helyet kapott. A kézi működtetésű fecskendők egyik típusát, az úgynevezett Vészvonal használatát mutatja be SZILÁGYI Margit szoborkompozíciója.

A terem közepén egy GEITNER és RAUSCH -féle kézi működtetésű kocsifecskendő és a fejlődést jelentő KÖHLER-féle benzinmotoros szer látható. A múzeum továbbfejlesztése során 1989-ben elkészült a kiállítási szertár, ahol a korszak tűzoltószereit sorakoztatták fel. A szertár kapui a régi fővárosi IX. kerületi őrségről származnak. A falakon körben képek és ismertető szövegek mutatják be a kiállított szereket, amelyek főleg a budapesti múzeum anyagából kerültek ide.

Látható itt a mátrai gyár lövontatású létrája, gőzfecskendő, a szegedi KÖHLER motoroszer, SELTENHOFER gyártású sülyesztett medenc és kocsis fecskendő, előkocsis mozdonyfecskendő és TAMÓCZY-féle falusi fecskendő.

Bonyhád: 1985. V. 25-én nyílt meg a Tolna megyei Bonyhád városában a helyi tűzoltó múzeum. A budapesti múzeum szakmai felügyeletével és támogatásával működő intézmény egy 144 m² alapterületű, 28 m² galériával kiegészített, korábban magtárnak használt épületben nyert elhelyezést. 1988-ban az épületet egy korhű szertárral bővítették, amelyben a korabeli tűzoltófecskendőket helyezték el. A kiállítóhely állandó kiállítása „Tűzre, vízre vigyázatok” címmel a szervezett tűzoltóságok előtti idők tűzvédelmét, elsősorban a céhek tűzoltói szolgálatát mutatja be.

A magyar középkori történelem írásos emlékei között több tüzeset leírása, ábrázolása megtalálható, bemutatva a kezdetleges tűzoltási viszonyokat. A gyújtogatók ellen szigorú törvényeket hoztak és a nagyobb városokban külföldi példák nyomán „tüzirendet” határoztak meg, amelyekben szabályozták a tűzoltást és a megelőző intézkedéseket. *Mária Terézia* 1769-ben az összes várost kötelezte egységes minta szerinti tüzirendészeti szabályrendelet megalkotására. *II. József* 1788-ban adott ki korszerű szemléletű tüzirendészeti pátenst, azonban a vármegyék egy része ezt nem hajtotta végre. A tüzjelzés a tűztornyokban a várost figyelő tűzőrök, és a bakterok feladata volt, tüzjelző mósár elsütésével, szócsővel, lámpással jelezve riasztottak veszély esetén. A XVI. századtól egyre terjedő dohányzás is komoly tűzveszélyt jelentett.

A falsíkra Jan van der HEYDEN könyvének az amszterdami admirális épületének égését ábrázoló metszete került. A hatalmas méretű nagyításon jól látszanak az együtt dolgozó régi gólyanyakú és az új tömlős fecskendők.

A tárolók fölött elhelyezett, a dunántúli települések legnevezetesebb Szent Flórián szobrairól készült felvételek sorát Szedres község 5,5 m magas haranglábja zárja, amelynek harangját 1894-ben öntötték. Hazánkban a tűzoltó-felszerelések és fecskendők (gyakran harangokat is) gyártó üzemek a XIX. század elején kezdték meg működésüket.

A tűzoltók számára nagyon fontos légzésvédelmi eszközök fejlődését a KÖNIG-féle füstsisakok és a KÖSZEGI-féle légzőkészülék szemlélteti. A galérián az 1874-ben alakult Bonyhádi Önkéntes Tűzoltó Egyesület múltját és jelenét ismerhetik meg a látogatók. A szertárépület a Högyész községben a XX. század elején épült eredeti mintájára készült, egyszintes, földem nélküli 70 m² alapterületű építmény. Az itt kiállított fecskendők különböző korúak és típusúak. Valamennyi lövontatású és elsősorban a kisebb városok, községek tűzvédelmi igényét szolgálták.

Eger: A Tűzoltó tér 5. szám alatt, a régi tűzoltó laktanyában 1999 szeptemberében, az egeri tűzoltóság megalakulásának 125. évfordulóján megnyílt az egeri tűzoltó múzeum. A három szerállásos épület 1929-ben épült, jellegzetes példája a városi tűzoltósági szertáraknak, ezért különösen alkalmas a vidéki városainkban a XIX. század végétől megalakuló tűzoltótestületek tevékenységének bemutatására.

A budapesti tűzoltó múzeum gyűjteményének értékes darabjaival -, lövontatású fa tolólétrával, motoros targoncafecskendővel - és az egeri hivatásos tűzoltók által felújított lajtos kocsival, szekérfecskendőkkel berendezett szertár korhűen szemlélteti a két világháború közötti időszak városi tűzoltóságának felszerelését, és ezek használatát.

A szertár melletti, korábban legénységi szállásnak használt épületrészben több bemutató is helyet kap.

A földszinti nagyteremben az egeri tűzoltóság történetét feldolgozó, a középkortól az önkormányzatiságig terjedő időszakot ismertető állandó kiállítás látható, korabeli metszetek, fotók, térképek, egyenruhák, sisakok, felszerelések és helyi emléktárgyak bemutatásával.

Nagyecnek: 2003. X. 17-én Nagyecnen a „Hableány” gőzhajó ágyújának jeladó lövését követően megnyílt a kastély-múzeumban a SZÉCHENYI Ödön és SZÉCHENYI Béla emlékére létrehozott kiállítás. A szervezett magyar tűzoltóság létrehozójának a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség első elnökének és munkásságának emléket állító kiállítás látható a SZÉCHENYIEK ősi fészkeben.

Forrás ! A szerző összeállítása a kiállítási katalógusok alapján.